

מעדותה של רות פרוימוביץ על חיסולו של גטו ראדום בזמן שהוסתרה על ידי פולנים

פרוימוביץ (גולדפרב) רות, ילידת ראדום (Radom), פולין, 1934. ילדותה של העדה עברה עליה בראדום עד הגירוש אל הגטו, עם הקמתו באפריל 1941. העדה הוברחה אל מחוץ לגטו למשפחה פולנית, שקיבלה תשלום על הטיפול בה. עקב הסכנה הגוברת הוחזרה העדה אל הגטו, שם היא הוסתרה במפעל יחד עם ילדים נוספים. ב-1943 גורשה העדה למחנה העבודה פיונקי (Pionki) ומשם בקיץ 1944 גורשה למחנה הריכוז וההשמדה אושוויץ-בירקנאו. בסלקציה הופרדו העדה ואמה מאב המשפחה. העדה הצליחה להתחמק מצעדות המוות עד לשחרור המחנה. לאחר סיום המלחמה שהתה בבית יתומים ובמוסדות עזרה יהודיים בעיר קרקוב. העדה עלתה למדינת ישראל ב-1957.

אני חושבת שאני הגעתי אליהם, לא יודעת אם זה היה באותו יום, או למחרת, יומיים, את זה אני לא זוכרת, שהוא אמר: גומרים את הגטו. גומרים בלילה. זה היה בלילה. ש. מה זאת אומרת גומרים? ת. מוציאים את היהודים מהגטו, מחסלים את הגטו. ש. לאן?

ת. הוא לא אמר לאן. לזה, הוא אמר, לכיוון - שהיהודים הולכים לכיוון תחנת רכבת. לרכבת. כי הדרך עברה לא רחוק מהבית שבו הייתי. אז הוא אמר שכל הלילה מובילים את היהודים לרכבת. כל הלילה לא ישנו, כי הבית שלו היה לא כל כך רחוק מהגטו, הוא לא ישן, אשתו לא ישנה, ממש כל הבית לא ישנו, ולא הדליקו את האור, הסתכלו דרך החלונות, למה שכל הזמן היו מכוניות עם גרמנים, עברו שם ברחוב, כי הם שמרו שהיהודים לא יתפזרו להם מהגטו, כי בטח אנשים יתחילו לברוח. אז הוא אמר שכל הלילה מובילים את היהודים לכיוון הרכבת. זה הפולני אמר.

ש. איך את הרגשת? ת. פחדתי, גם הם פחדו. היינו בפחד, הנה, לא הדליקו את האור, וכל פעם הציצו ככה מהווילון, הוא הסתכל, הנה, הגרמנים נוסעים, מכוניות נסעו פה ושם. בית החרושת של אבא שלי היה ממש קרוב לבית הזה, ובבוקר-

היה עוד פרט אחד באותו לילה, ככה, לקראת הבוקר, לא יודעת איזה שעה היתה, אז היא אומרת: אתה שומע, אנשים רצים לכיוון הגטו לשדוד את הגטו. כי הרי הוציאו את היהודים, אז הפולנים רצו לשדוד את הגטו, להוציא דברים. אז היא אומרת לבעלה ככה: אתה רואה,

אנחנו מחזיקים ילדה יהודיה, ואפילו אין לנו מספיק סכו"ם, אז היה מגיע לנו משהו, אבל אנחנו לא נלך לקחת מהגטו דברים. ככה היא אמרה. חשבתי שהיא בן אדם ישר כזה, אצילי, שהיא לא תלך. כי בפולנית יש מילה כזאת ראבובאץ', לשדוד. אז היא אמרה: ... [בפולנית] ... למחרת בבוקר היהודים לא באו לעבודה.

מקור: ארכיון יד ושם 9386 / 0.3